

یاد استاد

شعری به مناسبت چهلم لطفی

«جاووش دلنوازان»

محمد جانفشان

● در توصیف شادروان استاد محمدرضا لطفی گرگانی و در سوگ چهلمین روز درگذشت آن هنرمند بزرگ:
آنک ترم سازش
مثل همیشه باز
خبر
تلخ ناوخ بود
«جاووش» دلنوازان
با آن «بشارت شیرین»
در یک جلای تلخ
پرچم نهاد و رفت
«شیدا» به جست‌وجو
از «چشمه‌های نوش»
تا «جان جان»
«سپیده» تاریخ را طی کرد.
در جست‌وجوی «معمای هستی»
در نوازش «بیداد»
تا «یاد عارف» و عرفان پیمود
لطفی به خاطره پیوست
با تارهای نازک احساسش
پُر شور می‌نوازد
لطفش میان ماست
در گاه‌و در بی گاه
پیغام بستایی پدرن‌مان را
از چاهای گم شده اساطیری
بیرون کشید و پراکند
از پرده‌های تار
ابرشم لطیف دل آرامی را
در یاقه‌های طرف آهنگ
در زخم جان نشاند
*
لطفی رفته‌است
لطفش میان ماست
در سیم‌های تار همیشه
او می‌نوازد دلش را
در شاه‌های تار
در روزهای خوب.
*
یک لحظه گوش کن
آنک
ترتم سازش.

کلماتی که در گیمه گذاشته شده نام گوشه‌های موسیقی و آهنگ‌های شادروان لطفی است

گالری گدی

«دیوار نفس»

به مبارزه با آلودگی می‌آید

● شرق: آلودگی هوای تهران به‌عنوان پدیده‌ای شده که انگار جزئی از زندگی روزمره ماست که در متن آن زندگی می‌کنیم. این پدیده در ذات خود تبدیل به بحثی عمومی شده که برای یافتن راه‌حل تلاش عمومی را می‌طلبد. هنرمندان در بحث پدیده‌های اینچنینی همواره پیشقدم بودند. شاید به همین دلیل هم جمعی از هنرمندان چندسالی است با نام «نفس» به شیوه‌ای هنرمندانه در پی یافتن راه‌حلی برای کم‌کردن آلودگی هوا از طریق فراخوان برنامه‌های هنری به‌نام دیوار نفس هستند. گروه نفس در تلاش برای به وجودآوردن میدانی است که در آن نیروی همگانی در جهت بهبود شرایط زیستی شهروند به کار رود. براساس فراخوانی که منتشر کرده‌اند براین باورند که این نیرو، خیراندیش و آگاه و دست و دل باز است: «اگر صندوقی راه یافتد برای کمک به بهبود هوای شهرهای ایران، بی‌شک همه به آن کمک خواهند کرد. منتظر دولت یا حمایت مالی بخش خصوصی ماندن بار را به منزل نخواهد رساند و اگر آلودگی گلوها‌مان را گرفته و اجازه نفس کشیدن نمی‌دهد، لاقال این خوبی را دارد که

درد مشترک همه ماست و برای همین می‌تواند انگیزه‌ای باشد برای هم‌اندیشی و همکاری. به‌دنبال مقصردکشتن تنه‌آب از گل آلودتر و هوا را غیرآلودتر می‌کند.»
پروژه «دیوار نفس» سعی در تمرین و همچنین به کارگیری توان بازیدیدکنندگان در گالری محسن را دارد. در این تمرین، گروه نفس تلاش می‌کند با به یادآوری وظیفه شهروندی، هر فرد را در فرآیند راه‌حلیابی به آلودگی هوا کمک بگیرد. بطن اصلی این پروژه را می‌توان در دو دیدگاه خلاصه کرد: یادآوری وظیفه شهروندی و مشارکت همگانی. «دیوار سفید نفس» ۲۳ تا ۲۷ خرداد از ساعت چهار تا ۹ شب، در گالری محسن برقرار است. در کنار نمایشگاه «بازی یافت» و عصر ۲۷ خرداد ساعت هفت تا ۹ همنشینی و ورک‌شاپ با گروه نفس خواهد بود. علاقه‌مندان می‌توانند برای شرکت در این پروژه به خیابان ظفر، کوچه ناچی، خیابان فرزان، خیابان نوربخش، انتهای بلوار شرقی، پاک ۴۲ مراجعه کنند.

همگامی ۱۰۰ هنرمند ایرانی با برنامه غذایی «سازمان ملل»

پرویز براتی

نکته

برنامه جهانی غذا بزرگ‌ترین آژانس بشردوستانه دنیا، بخشی از نظام سازمان ملل متحد است که بودجه آن به‌صورت داوطلبانه تأمین می‌شود. از آغاز فعالیت خود در سال ۱۹۶۲، در پی چشم‌اندازی از جهان است که در آن هر مرد، زن یا کودکی در هر زمان به غذای لازم برای یک زندگی سالم و پر تحرک دسترسی داشته باشد. به‌طور میانگین، برنامه جهانی غذا قصد دارد به بیش از ۹۰ میلیون نفر در بیش از ۷۰ کشور امداد غذایی برساند. تعداد کارمندان برنامه جهانی غذا حدود ۱۲ هزار نفر است که بیشتر آنها در نواحی دورافتاده مشغول به کار هستند و مستقیما به گرسنگان نیازمند خدمت‌می‌کنند.

است، درباره چگونگی شکل‌گیری ایده این نمایشگاه حرف‌ها دارد: «اواسط بهمن‌ماه سال گذشته نامه‌ای از طرف دفتر برنامه جهانی غذای سازمان ملل برای هنرمندان فرستادیم و آنها تا اول خرداد فرصت داشتند در این زمینه اعلام آمادگی کنند.» به‌گفته او، این برای اولین‌بار است که دفتر سازمان ملل در تهران چنین نمایشگاهی را دایر می‌کند: «نمایشگاهی با این کیفیت و در این حجم، با حضور اکثر پیشکسوتان و هنرمندان صاحب‌نام در زمینه‌های مجسمه‌سازی، نقاشی، عکاسی، خطاطی و… اولین‌بار است که از طرف یکی از دفاتر سازمان ملل در ایران برگزار می‌شود.» مشاور هنری برنامه جهانی غذای سازمان‌ملل متحد، خبر می‌دهد که سوژه نمایشگاه به‌صورت آزاد بوده و هنرمندان محدودیتی در ارائه اثر نداشته‌اند. این نمایشگاه روز ۲۵مهرماه مصادف با «روز جهانی غذا» به مدت یک هفته با حمایت فرهنگی ایران، نیلوارن در این فرهنگسرا برگزار خواهد شد. ملک‌کبایی، قدردان حمایت‌های حجت‌الله ایوبی، معاون بنیاد شمس و رییس فعلی سازمان سینمایی است که در پروژه سال گذشته، برنامه جهانی غذا را حمایت کرده و می‌گوید: «آقای ایوبی در پروژه اسمال هم مانند سال گذشته برای حمایت از این پروژه بشردوستانه و فرهنگی پیشقدم بوده‌اند. اسمال به‌دلیل حجم بالای کارهای اهلبای به فضای بیشتری برای ارائه کارها نیاز بوده که با مساعدت و حمایت سیدعباس سجادی، رییس فرهنگسرای نیلوارن تصمیم گرفته شد کارها در آنجا به نمایش گذاشته شود.»
به‌گفته او، مهلت ارسال آثار به این نمایشگاه به پایان رسیده ولی با توجه به استقبال فراوان هنرمندان، دست‌اندر کاران نمایشگاه قصد دارند این نمایشگاه را به‌صورت سالانه برگزار کنند. وی در این‌باره می‌گوید: «در صورتی که شرایط لازم برای برگزاری نمایشگاه سال آینده مهیا باشد، پس از برگزاری این نمایشگاه بلافاصله برای سال آینده از هنرمندان واجد شرایط دعوت خواهد شد.»

اما شاید این انتقاد پیش‌باید که شمار افراد تنگدست و بی‌بضاعت در ایران کم نیست. ایران کشوری در حال توسعه به‌شمار می‌رود که هنوز قشر محروم در شهرها و روستاهای آن پراکنده هستند. بنابراین جای این سوال باقی است که چرا به‌جای حمایت از این افراد، گرسنگان دیگر کشورها مثلا سوهان یا سومالی مورد حمایت قرار بگیرند گرایی در واکنش به این انتقاد، می‌گوید: «همان‌طور که می‌دانیم ایران کشوری در حال توسعه است و با توجه به منابع نفت و گاز جزو کشورهای با درآمد متوسط به حساب می‌آید؛ بنابراین در اولویت کمک‌های غذایی این سازمان قرار نمی‌گیرد. اضافه بر آن کشور ایران از نظر وضعیت غذایی طبق آمار موجود «مطلوب» است و خوشبختانه با کشورهای توسعه‌یافته برابری می‌کند. زمانی که به‌صورت آماری در یک جامعه صحت می‌کنیم وضعیت سرانه یک کشور را مطرح می‌کنیم نه اینکه نقطه خاص جغرافیایی در یک کشور.

برای مثال وضعیت غذایی در آمریکای شمالی و اروپا که جزو کشورهای توسعه‌یافته به شمار می‌آیند نیز «مطلوب» گزارش شده و کمکی از طرف برنامه جهانی غذا صورت نمی‌گیرد ولی آمار نشان می‌دهد جمعیتی حدود ۱۶ میلیون نفر از تعداد کل گرسنگان جهان (۹۲۵ میلیون نفر) در کشورهای توسعه‌یافته هستند. نماینده برنامه جهانی غذای سازمان ملل متحد در ایران در ادامه اضافه می‌کند: «منطق حاکم، این است که اکثر کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه نیاز به کمک بین‌المللی ندارند. البته باید اشاره کنم برنامه جهانی غذا همواره آمادگی دارد تا در هنگام بروز بحران و بلایای طبیعی نظیر سیل، زلزله، رانش زمین و غیره در صورت درخواست کشور میزبان به کمکش بشیند و این مساله در مورد ایران نیز صدق می‌کند. برای مثال می‌توان به عملیات کمک‌رسانی این سازمان در زم زم در سال ۱۳۸۲ و سیل گلستان در سال ۱۳۷۹ اشاره کرد. شاید جالب باشد بدانید که اولین عملیات کمک‌رسانی این سازمان در بدو تأسیس آن در سال ۱۳۴۰ کمک به آسیب‌دیدگان زلزله یوبین زهر بوده که در تاریخ

این سازمان ثبت شده است.» پرسش آخر درباره نمایشگاه یکصد هنرمند، این است که عواید حاصل از نمایشگاه چگونه و طبق چه مکانیسمی به افراد نیازمند داده می‌شود؟ گرایی در این‌باره توضیح می‌دهد: «درآمد حاصل از این نمایشگاه صرف خرید مواد غذایی و توزیع بین افراد تحت پوشش این سازمان در ایران می‌شود.»

گل صد برگ
هنرمندان این نمایشگاه تمثیلی از «گل صدبرگ» مولانا هستند. آنها که لئوخته خود را که هنرشان است در طبق

اخلاص گذاشته‌اند. به گفته ملک کبایی، این نمایشگاه اسمال با یادی از فریده لاشایی و احمد اسفندیاری که از این پروژه سال‌ها گذشته حمایت کردند و جایشان در نمایشگاه امالی خالی است، برپا می‌شود. اسامی هنرمندان شرکت‌کننده در نمایشگاه هم، طبق حروف الفبا به شرح زیر است: الیکا ابراهیمی قاجار- حسین احمدی نسب- ناهید آرین- عابدی اسبقی- آرمان استپانیان- مصطفی اسدالاهی- شیمیا اسفندیاری- حمید اسکندری- نازنین اصغرزاده- رسول اکبرلو- سیمین اکرامی- عبدالقادر اربیس- مینو امامی- فاطمه امدادیان- احمدامین نظر- ناصر اویسی- رضا بانگیز- رضا بهاروند- کیوان بیرونوند- مونا یاد- احمد پرمو- سافغر پرتشنگیان- صادق تبریزی- محمدعلی ترقی‌جاه- پرویز تناولی- محمد ابراهیم جعفری- رامین جمشیدی- شهوش جوراچی- حسین چراغچی- فرزانه حسینی- ابراهیم حقیقی بهرام حنفی- محمد حیدری- واحد خاکدان- شادی داوری- تادر دایی- بهرام دبیری- علیرضا دباغی- حسین ذابچی- جلیل رسولی- حامد رشتیان- علی‌رضا طرلان رفیعی- ایرج زند- مریم زندی- مریم سالور- علیرضا سعادت‌مند- امیر سقراطی- محمد سلحشور- امید شایان- جلال شباهنگی- مهردادشوقی- سعید شاپلور- کوروش شیشه‌گران- منصور ططیب‌زاده- کامران عدل- حسین علی‌سگری- رضا عنصری- شهرزاد فغاری- فخرالدین فخرالدینی- آریو فرسی- محمود فرشچیان- رعنا فرزند- عسل فلاح- مهدی فرهادیان- نیکول فریدنی- گلناز قدیری- رضا قربانی- علی قهرمانی- حسین کشانیان- نصرالله کسریاییان- پرویز کلاتری- مهران کوبی- عباس کیارستمی- حمودا گرجی- فخری گلستان- پری‌پوش گنجی- رضا لوسائلی- آرین لوسائلی- مقداد لورپور- فرشید مغانلی- حسین محجوبی- قاسم محمدی- مهروزمحمودی- نصرالله مسلم‌میان- سحر مسلمیان- منوچهر معتبر- علی موسوی‌زاده- امیرموسوی‌زاده- اکبر میخک- احمد میرزازاده- رایکا میلانیان- رضا نصرتی- علی نصیر- بهمن نیکو- گزیلا وارگا سینیایی- رضا یاراحمدی و آرمان یعقوب‌پور.

سینا ذکایی، سرپرست ار کستر سازهای بادی:

فیلم بگیرید و شادی را به اشتراک بگذارید

برگزار می‌شود که ما را هم به آن دعوت نمی‌کنند
با این حال ما با افتخار در این جشنواره که از سوی یک نهاد مردم‌نهاد برپا می‌شود، شرکت کردیم، ضمن اینکه هیچ‌گاه فرصت بودن با مردم را از دست نخواهیم داد.»
او در ادامه با بیان اینکه دو قطعه دیگر به‌عنوان بخش پایانی کنسرت اجرا می‌شود، از مسولان سالن خواست هنگام اجرای قطعه پایانی نور سالن را روشن نگه دارند و به حاضران چنین پیشنهاد داد: «با گوشی‌های همراه خود از آخرین قطعه فیلم بگیرید و در شبکه‌های مجازی منتشر کنید. ما این کار شادی را به اشتراک بگذارید و به همه بگویید که چقدر شاد هستیم.»

ارتباط با کودکان را کنار گذاشته و مسیری متناسب با کودک امروز و زندگی و نیازهایش انتخاب کند. باور ما آن است که نسل امروز کودک و نوجوان ما، از فرهنگی ترین نسل‌هاست که بخش عمده‌ای از وقت روزانه خود را به بردارن مظهر؛ پلاک ۲۸ برگزار می‌شود. در دعوتنامه این آلبوم که توسط نشر چکه منتشر شده است آمده: «نشر چکه، با تولید کتاب‌های زنده (تعاملی) در کنار کتاب‌های متعارف در قدم اول و سپس راه‌اندازی واحد موسیقی و انتشار نخستین آلبوم موسیقی خود، نشان داده است که می‌خواهد الگوهای کهنه و راه‌های امتحان‌شده در

با دعوت نشر «چکه» و گروه موسیقی «بمرانی»

کودکان ۳ تا ۳۰۰ ساله: سوار اتوبوس قرمز

بردارن مظهر؛ پلاک ۲۸ برگزار می‌شود. در دعوتنامه این آلبوم که توسط نشر چکه منتشر شده است آمده: «نشر چکه، با تولید کتاب‌های زنده (تعاملی) در کنار کتاب‌های متعارف در قدم اول و سپس راه‌اندازی واحد موسیقی و انتشار نخستین آلبوم موسیقی خود، نشان داده است که می‌خواهد الگوهای کهنه و راه‌های امتحان‌شده در

هنر

چهره روز

«منوتلخک» در برلین

● شرق: «منوتلخک» نوشته و کار نیما دهقلی با بازی علیرضا کی‌منش در برلین روی صحنه می‌رود. این نمایش سال ۹۰ در تالار انتظامی خانه هنرمندان ایران به صحنه رفت و پرتماشگرترین اجرای این تالار بود. علیرضا کی‌منش که مدتی است برای ادامه تحصیل به هلند رفته است، برای بازی در این اثر نمایشی برنده جایزه دوم بهترین بازیگری مرد در جشن بازیگر انجمن بازیگران خانه تئاتر شد و نیما دهقلی هم عنوان بهترین کارگردان جوان سال در جشن کنون کارگردانان خانه تئاتر را دریافت کرد. دهقلی که در حوزه طنز فعالیت می‌کند مدتی است برای ادامه تحصیل در آمریکا است. گروه تئاتر «کنترل و ضد» این نمایش را با تغییراتی در متن و فرم اجرایی در سه نوبت به دو زبان فارسی و انگلیسی در برلین آلمان روی صحنه می‌برد. این نمایش روز دوازدهم ژوئن (۲۲ خردادماه) در Expo و چهاردهم ژوئن (۲۴ خردادماه) نیز در Mime Centrum به صحنه می‌رود. سومین اجرای نمایش «منوتلخک» در آلمان روز بیست‌وپنجم ژوئن (چهارم تیرماه) در جشنواره هنری Kreuzberger Community Art Festival ‘HoffFestSpiel خواهد بود.

زیر آسمان فیروزه‌ای

هنر برای چشمان نگران

علیرضا امیرحاجبی

● هنر اروپا از دوران رنسانس به دغدغه‌های کمپویش اجتماعی زیادی پرداخته است اما باید اعتراف کرد که در تمام این موضوعات انسان در مرکز توجه بود و در حال حاضر نیز چنین است. موقعیت جامعه‌شناختی و در پی آن مسایل اقتصادی و حتی روزمره در هنر نقاشی اروپا وجود داشته حتی قبل از دوران رنسانس نیز هنرمندانی بوده‌اند که به زندگی روزمره مردم توجه می‌کردند. از هرنیموس پویش تاربولگ می‌توان خط لطفی از توجه به مردم پی‌نوا و فقیر اروپای شمالی را مشاهده کرد. تکدیگی، افسردگی، دهن‌های باز برای لقمه‌ای غذا، اما توجه به غذا و سپس گرسنگی را حتی می‌توان در آثار طبیعت بی‌جان بسیاری از هنرمندان دید که خود دلالتی ضمنی است بر اهمیت موادغذایی در اروپا نمی‌توان در اینجا به آثار دیگو بلاسکز و بارنولهو استنپان‌موریو اشاره نکرد. اما نقطه‌عطف ماجرا شاید از مکتب باربیزون در فرانسه آغاز شود. آنجا که هنر پس از عبور از دوران کلاسیک به دوره‌ای می‌رسد که توجه هنرمندان بیشتر بر زندگی روزمره مردم است. این نوعی بازگشت به دوره قبل از رنسانس بود. قیافه‌های ترخ‌بر انگیز شخصیت‌های دومیه یا کشاورزان بی‌نوا می‌به. پس از دوره رمانتیک نقاشی اروپا هنرمندان آماده می‌شدند تا نقد را به‌طور جدی وارد حوزه بصری کنند. دیگر تنها زیبایی تجسمی موردتوجه نبود. امیرسپونسنت‌ها به‌خصوص ادگار دکا و لوتر، که، با راه همه جلوتر گذاشتند، با به تصویر کشیدن کافه‌های تنگ و تاریک و مردم فقیری که برای خوردن یک نوشیدنی در آنجا جمع می‌شدند. پس از آنها هنرمندان دیگری هم به مقوله فقر و گرسنگی پرداختند از جمله پیکاسو در دوران آبی خود که با تصویر کشیدن زندگی نذلک‌ها و تکدیگری آنها نگرشی بدیع را در عرصه هنر نقاشی ارائه داد. اما هیچ هنرمندی را توان رقابت با ونسان ون‌گوگ نیست. نقاشی «سبیزمینی خوره‌های وی سرآمد به‌تصویر کشیدن فقر و گرسنگی است. گرسنگی این تابلو در کنار میز شام شکل می‌گیرد. کار گرانی خسته در زیر نور چراغی کم‌سو اشارتی به تاریکی ذهنی هنرمندی است که با چیره‌دستی، فراوانی دو نوع فقدان را ترسیم می‌کند. اول گرسنگی چشم‌هایی که دیگران و غذا را می‌بینند و دیگری دست‌هایی پینه‌بسته و خشن که سبیزمینی‌ها را از ظرفی برمی‌دارند. اکسپرسیون در اینجا به تمام معنا حضور می‌یابد. نحوه رنگ‌گذاری‌ها، لکه‌ها و ایجاد فضای غمبار زحمت‌کشان، به استادی در کنار یک‌دیگر قرار گرفته‌اند. گلنارید بگویم در هم جذب شده‌اند. تلفیق و جذب استادانه مفهوم و فرم است که نمی‌توان آنها را از یک‌دیگر جدا کرد و یکی را بر دیگری ارجحیت داد. هیچ چیز در تابلو ون‌گوگ اضافه نیست. هیچ چیز کم نیست. سراسر تابلو با فقدان و گرسنگی کدگذاری شده است. ون‌گوگ زرف‌ترین احساس ابتدایی بشر را به این شکل تصویر کرده و بی‌آنکه خود بداند نمادی را برای تعریف موقعیت رقت‌بار انسان معاصر خلق کرده است. شاید هم می‌دانسته و نامی‌دانیم.

سرخط

بی‌بی‌سی: کوین ایبیسسی شایعاتی را که مبنی بر ابغای نقش او در فیلم بعدی جیمز باند مطرح شده است، رد کرد.

ایسنا: مدیر روابط عمومی مجموعه تئاتر شهر از سمت خود کناره‌گیری کرد. محسن حسن‌زاده دلیل استعفا را اختلاف‌نظر با مدیران اعلام کرد. ایسنا: مجوز ساخت ۳۰ فیلم شد. مجموعه «کلاه قرمزی» در سال ۹۴ داده شد.